

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **S. M.** oskarżonej z art. 212 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 12 marca 2024 r.,
skargi pełnomocnika oskarżyciela prywatnego M. M.
na wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z dnia 15 listopada 2023 r., sygn. akt III Ka 665/23
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Rzeszowie
z dnia 31 maja 2023 r., sygn. akt X K 512/20
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie;

2. zwraca oskarżycielowi prywatnemu uiszczonej opłatę od skargi w kwocie 450 złotych.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 maja 2023 r., w sprawie X K 512/20, Sąd Rejonowy w Rzeszowie uznał oskarżoną S. M. za winną tego, że w dniu 30 maja 2020 r. w miejscowości Z. ok. godz.10 w trakcie prowadzonej rozmowy telefonicznej z K. U. pomówiła M. M. przekazując K. U. nieprawdziwe informacje na temat rzekomego znęcania się przez niego nad nią i nad małoletnią córką M. M., a także przekazała K. U. nieprawdziwą informację co do rzekomych skłonności M. M. do kradzieży, które to informacje mogły poniżyć oskarżyciela prywatnego w opinii publicznej i narazić go na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania pracy w firmie [...], to jest występkę z art. art. 212 § 1 kk i za to na mocy tego przepisu wymierzył jej karę grzywny w liczbie 100 stawek dziennych przy określeniu jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł.

Wyrok Sądu Rejonowego został zaskarżony apelacją wywiedzioną przez obrońcę oskarżonej, która zaskarżyła to orzeczenie w całości i podniosła zarzut: naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 366 k.p.k. poprzez kierowanie rozprawą w sposób nie pozwalający na wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy.

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2023 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie, w sprawie III Ka 665/23, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania. Jako powód uchylenia wyroku podał konieczność ponownego przeprowadzenia całego postępowania dowodowego. Przy czym wskazał, że było to spowodowane stwierdzonymi podczas kontroli odwoławczej „uchybieniami proceduralnymi, które nosiły cechy tak dalece rażących i dostrzegalnych „gołym okiem”, iż utrzymanie w mocy wyroku, którego wydanie zostało poprzedzone tego rodzaju uchybieniami procesowymi skutkowałoby rażącą niesprawiedliwością wyroku Sądu odwoławczego”. Przy czym tę ostatnią konkluzję oparł na, „błędów w zakresie przeprowadzonego postępowania dowodowego”, to jest: „nierozpoznanie wniosków dowodowych złożonych przez obrońcę oskarżonego, co skutkowało niekompletnym materiałem dowodowym, a nawet doprowadziło do poczynienia przez Sąd aktualnie nieuprawnionych ustaleń faktycznych”.

Równocześnie w segmencie 5.3.2. uzasadnienia wyroku dotyczącego: „Zapatrywań prawnych i wskazań co do dalszego postępowania” Sąd wskazał jako konkretne czynności, które miałyby wykonać przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji, potrzebę uzupełnienia postępowania dowodowego o konfrontację pomiędzy M. M. a K. U., „skupienie uwagi na ocenie wiarygodności wyjaśnień oskarżonej, w kontekście przede wszystkim zeznań, poddanych konfrontacji świadków M. M. oraz K. U.”, a także rozpoznanie wniosków dowodowych obrońcy oskarżonej, (cyt.) „w tym podjąć decyzję co do ewentualności sporządzenia opinii dotyczącej oskarżonej przez biegłych lekarzy psychiatrów”.

Pełnomocnik oskarżyciela prywatnego M. M. wniósł skargę na powyższy wyrok i zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie przepisów postępowania karnego, a art. 437 § 2 in fine k.p.k. poprzez uchylenie przez Sąd odwoławczy wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy :

1. nie występuje konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, lecz wyłącznie w ograniczonym zakresie wskazanym w treści uzasadnienia wyroku;
2. z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu II instancji wynika konieczność przeprowadzenia dowodu z konfrontacji pomiędzy oskarżycielem prywatnym a świadkiem K. U.; rozpoznanie wniosków dowodowych obrony złożonych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, w tym dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z opinii lekarzy psychiatrów dotyczącej poczytalności oskarżonej w chwili czynu – które to czynności mające na celu rozwianie rzekomo istniejących wątpliwości w sposób bezsprzeczny mogły zostać przeprowadzone bezpośrednio przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie w toku postępowania apelacyjnego poprzez przeprowadzenie ww. konfrontacji, a także rozpoznanie wszystkich wniosków obrońcy złożonych na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, w tym Sąd Okręgowy ma możliwość rozważenia we własnym zakresie konieczności dopuszczenia opinii co do stanu zdrowia S. M. w chwili czynu;

3. Sąd II instancji miał możliwość przeprowadzenia poszczególnych dowodów podczas postępowania apelacyjnego w celu uzupełnienia materiału dowodowego i weryfikacji zarzutów podniesionych w środkach odwoławczych – czego z niewiadomych powodów nie zrobił...;
4. Sąd Rejonowy w Rzeszowie w trakcie prowadzonego przez ponad 3 lata postępowania pierwszoinstancyjnego w sposób wyczerpujący zgromadził w sprawie materiał dowodowy służący do wydania wyroku skazującego wobec oskarżonej – sama okoliczność nierozpoznania części wniosków złożonych przez obrońcę nie niweczy możliwości pochylenia się nad nimi przez Sąd odwoławczy.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania oraz o zwrot opłaty od skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest w pełni zasadna. Tak tylko można ocenić wszystkie jej zarzuty.

Zgodnie z art. 437 § 2 k.p.k. uchylenie orzeczenia sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie jako podstawę uchylenia wyroku Sądu I instancji wskazał na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, ale już z dalszej treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika zaistnienie aż takiej potrzeby. Sąd wymienił bowiem konkretne (określone wyżej) czynności dowodowe, które powinien przeprowadzić Sąd I instancji. Nie dostrzegł i nie docenił jednak znaczenia tego, że sam je mógł przeprowadzić, tym bardziej, że stanowią one li tylko uzupełnienie przeprowadzonego w I instancji postępowania dowodowego. Eksponując fakt nierozpoznania przez Sąd Rejonowy złożonych przez obrońcę oskarżonej wniosków dowodowych Sąd odwoławczy równocześnie pomija też to, że na pewno część z tych wniosków Sąd rozpoznał; na ostatnim terminie rozprawy w dniu 17 maja 2023 r. Sąd dopuścił dowód „z akt sprawy I C 703/20”, po czym obecne strony (a więc w tym także oskarżona i jej obrońca) oświadczyli, że nie składają wniosków dowodowych” (k.178).

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2018 r., I KZP 3/19 (OSNKW

2019/6/31), podkreślono, że: *„Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie in fine k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji.”* Nie ma wątpliwości, że w badanej sprawie nie zaistniała taka sytuacja. Sąd odwoławczy nie stwierdził bowiem takiego naruszenia przepisów procesowych, które uzasadniałoby potrzebę powtórzenia już dokonanych przez ten sąd czynności.

W uzasadnieniu wyroku Sądu II instancji znaleźć można również sugestie dotyczące potrzeby ponownej analizy zebranego materiału dowodowego. Zgodzić należy się z tą wyrażoną przez Sąd oceną dokonania takiej czynności, tym bardziej po uzupełnieniu materiału dowodowego o wskazane wyżej dowody, ale nie sposób też przy tym nie zauważyć, iż uprawnienia w tym zakresie posiada także Sąd odwoławczy. Nadto taka potrzeba nie uzasadnia jeszcze konieczności ponownego przeprowadzenia całego przewodu sądowego i tym samym nie usprawiedliwia wydania wyroku uchylającego orzeczenie Sądu I instancji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Orzeczenie o zwrocie opłaty od skargi oskarżycielowi prywatnemu zapadło na podstawie art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 4 k.p.k.

[PGW]

(r.g.)